

UDK: 303.443:347.918:341.231.1:368+368.029:347.98:351.941:368.025.5+657.243.2(497.11)
(4-6 72EEZ)

Dr Zoran D. Radović¹

DVADESET SEDMI SUSRET UDRUŽENJA PRAVNIKA U PRIVREDI SRBIJE

PRIVREDA I ARBITRAŽE

Udruženje pravnika u privredi Srbije organizovalo je na Zlatiboru juna 2018. savetovanje pod nazivom „Privreda i arbitraže“. U uvodnom referatu **profesor dr Mirko Vasiljević** naglasio je značaj komparativne prednosti rešavanja privrednih sporova putem arbitraže. U svom radu autor istražuje stvarne razloge i potrebe razvoja alternativnih načina rešavanja privrednih sporova u Srbiji, pogotovo nedostatke regulative i nerazvijene prakse, i pored činjenice da dominantnost privrednih društava i preduzetnika u privatnoj svojini to interesno treba da prepozna i podrži. Autor ukazuje na univerzalnu tendenciju širenja domena objektivne arbitražnosti i na domene koji su koliko do juče bili rezervisani za nacionalne sudove. Takvom razvoju naklonjenosti ka arbitraži (institucionalnoj ili ad hoc) doprineo je svakako povećan broj arbitražnih sporova na međunarodnom nivou.

Dr Ljubiša Dabić je pripremio referat „Sudovi časti u privrednim komorama“. Autor težište stavlja na sudove časti pri privrednim komorama, prvenstveno na Sud časti pri Privrednoj komori Srbije, njihovo pojmovno određenje i organizaciju.

On ističe da u pravu Srbije sudovi časti odlučuju „u slučajevima povrede dobrih poslovnih običaja“. Pravni standard „dobrih poslovnih običaja“ ima izvor u poslovnom moralu.

Dr Marija Karanikić Mirić posvetila je pažnju značaju arbitraže kao alternativnog mehanizma za rešavanje potrošačkih sporova. Tema njenog rada je „Odgovornost države za štetu pričinjenu izvršenjem arbitražne odluke kojom je povređeno pravo EU“, gde ona nastoji da prikaže i razmotri shvatanja koja je Evropski sud pravde izložio sredinom 2016. godine u jednoj sudskoj presudi, kao i da ukaže na relativno novu vezu između ugovornog potrošačkog prava EU i arbitraže.

---

¹ Naučni saradnik Instituta za uporedno pravo u Beogradu, u penziji
I-mejl: zoran-radovic@hotmail.com
Rad je primljen: 21. 6. 2018.
Rad je prihvaćen: 25. 6. 2018.

Dr Svetislav Đ. Janković pripremio je referat pod naslovom „Punovažnost arbitražnog sporazuma u teretnici“. U radu autor razmatra punovažnost arbitražnog sporazuma zaključenog u okviru ugovora o prevozu, za koji se smatra da čini jedinstvo s teretnicom. Janković dolazi do zaključka da arbitražni sporazum iz ugovora o prevozu može da bude obavezujući za docnijeg sticaoca teretnice samo ako je, kao takav, unesen u teretnicu. On smatra da arbitražna klauzula ne bi trebalo da bude obavezujuća za trećeg imaoca teretnice ako u njoj ne postoji pozivanje na ugovor u kome je sadržana arbitražna klauzula.

Dr Vladimir Čolović u referatu „Vremensko ograničenje obaveze osiguravača obradio je pitanje primene „claim’s made“ klauzule kod osiguranja od odgovornosti. Za razliku od odredaba Zakona o obligacionim odnosima, u Prednacrtu građanskog zakonika Srbije osigurani slučaj kod osiguranja od odgovornosti definiše se na dvojak način, kao trenutak nastupanja štetnog događaja i kao trenutak podnošenja zahteva. Da li će u ugovoru o osiguranju biti određen jedan ili drugi elemenat, zavisi od ugovornih strana, što oštećenog dovodi u nezavidan položaj, s obzirom na to da nije ugovorna strana.

Autor smatra da će „claim’s made“ klauzula omogućiti osiguravačima da bolje procenjuju rizik.

U svom referatu „Kultura arbitražnog rešavanja sporova iz osiguranja velikih rizika i reosiguranja“ **prof. dr Nataša Petrović Tomić** bavi se zastupljenošću arbitraže u onom delu koji je ostao izvan optike potrošačkih tokova. Reč je o komercijalnom osiguranju i reosiguranju. Prema mišljenju autorke, ključna prednost arbitraže za profesionalce osiguranja jeste izbegavanje aleatornosti ishoda i trajanje sudskog postupka. Ona se zalaže za osnivanje Arbitražnog centra za rešavanje sporova iz osiguranja i reosiguranja pri Udruženju osiguravača Srbije.

Kultura arbitražnog rešavanja sporova iz komercijalnih osiguranja i reosiguranja povezana je s pogodnostima koje ovaj mehanizam privatne pravde donosi akterima posla osiguranja.

Dr Nenad Grujić u svom referatu „Pravo korisnika usluga osiguranja na prigovor Narodnoj banci Srbije kao način vansudskog rešavanja sporova“ obrađuje pravo osiguranika usluga osiguranja na prigovor u vezi s radom društva za osiguranje. Analizirajući značaj prigovora, autor nastoji da posmatra stvari sa stanovišta sva tri učesnika postupka (korisnika usluga osiguranja, društva za osiguranje i Narodne banke) i da realno sagleda u kojoj meri pravo na prigovor doprinosi rešavanju sporova na tržištu osiguranja.

Stefan Kovač, diplomirani pravnik, M. A, u svom referatu „Arbitraža u reosiguranju“ ukazao je na izuzetan značaj arbitraže za finansijski sektor, dok su interesi osiguravača i reosiguravača „isprepleteni“.

Ad hoc arbitraža je tradicionalni mehanizam za rešavanje sporova iz reosiguranja. Omogućava osiguravaču i reosiguravaču široku fleksibilnost prilikom kreiranja

arbitražnog sporazuma i vođenje spora. Šire formulisana arbitražna klauzula uživa pretpostavku arbitražnosti svih sporova iz konkretnog ugovora.

Miloš Radovanović, doktorand prava, pripremio je referat „Upotreba traktora i osiguravajuće pokriće“. Autor je ukazao na probleme u vezi sa osiguranjem od odgovornosti vlasnika traktora, kod mešovite upotrebe traktora kao vozila i kao sredstva za rad. On navodi primere iz prakse i presude suda pravde Evropske unije i tumačenje Direktive EU o osiguranju od automobilske odgovornosti. Pravo EU ne traži od država članica da ustanove obavezno osiguranje od odgovornosti za štetu prouzrokovanu upotrebom traktora.

Autor smatra da štete koje nastanu kada se traktor koristi za pogon drugih statičkih poljoprivrednih uređaja ne bi trebalo da budu pokrivena osiguranjem.

Bojana Bilankov, master pravnik, pripremila je referat „Finansijski ombudsman – predlog uvođenja novog mehanizma rešavanja potrošačkih sporova iz osiguranja. Ona je mišljenja da je uvođenje finansijskog ombudsmana u postojeći pravni sistem Srbije neophodno kako bi mogla da se pohvali istinskom zaštitom koju potrošačima obezbeđuje usluge osiguranja. Njegovim uvođenjem podigla bi se zaštita potrošača osiguranja.

Mirjana Glintić, master prava, napisala je referat „Rešavanje sporova pred ombudsmanom“, s posebnim osvrtom na ombudsmana u osiguranju. Nemačkim Zakonom o osiguranju propisano je da se rešavanje sporova može preneti na privatna tela, pa je u skladu s tim i Savezna vlada prenela ovaj zadatak na ombudsmana. Potrošač nezadovoljan statusom svojih prava iz ugovora o osiguranju može ili podneti prigovor ombudsmanu ili pokrenuti sudski postupak.

Autorka smatra da nadležnost ombudsmana u osiguranju ne bi trebalo ograničiti samo na osiguravače, već ga i proširiti na posrednike i zastupnike.

Tamara Radojčić, master prava, u referatu „Uticaj informacione paradigme na ugovorno pravo osiguranja“ posvetila je pažnju poboljšanju položaja potrošača osiguranja. Potrošačke ugovore definiše kao ugovore između dve strane u kojima jedna strana, potrošač, samo pristupa ugovoru za lične potrebe, a druga strana je profesionalac koji stručno obavlja svoj posao. Ugovarač osiguranja je često slabija ugovorna strana. Autorka ukazuje na evropsko pravo. Potrošačko pravo obuhvata sve ugovore koje jedno lice kao potrošač osiguranja, mislimo na fizičko i pravno lice, zaključuje sa osiguravačem ili posrednicima i zastupnicima osiguranja, izuzev osiguranja od „velikih rizika“. Tamara Radojčić zaključuje da bi najadekvatnije rešenje bilo donošenje posebnog zakona o potrošačkom osiguranju.

Andrea Đurović, master pravnih nauka, pripremila je referat „O pokrivenim štetama kod osiguranja od odgovornosti u drumskom transportu robe“. Autorka smatra da je neophodno adekvatno osiguranje kako bi se zaštitili svi učesnici u transportu, a naročito interesi lica na čiji se rizik roba prevozi, imajući u vidu brojne rizike koji je prate u prevozu.

Kod osiguranja od odgovornosti drumskog prevozioca robe uočeni su problemi u vidu neusklađenosti domaćih pravila sa CMR konvencijom. Autorka smatra da domaća osiguravajuća društva nude prilično usko osiguravajuće pokriće. Posledica toga je velika mogućnost da prevozilac ostane bez pokrića, uprkos tome što je zaključio ugovor o osiguranju. Ona naglašava da Srbija nije ratifikovala Protokol CMR of 2011, kojim su modernizovana pravila konvencije.

Od sedamdeset referata na savetovanju teško je izdvojiti najaktuelnije. Ipak ističemo referat **dr Aleksandra Ćirića** „Rešavanje sporova u nacionalnom i međunarodnom privrednom prometu – ne propustite pravo na arbitražu“, referat **prof. dr Maje Stanivuković** „Nestručna obrada važne teme: zašto jednu preporuku za izmenu Zakona o arbitraži treba u potpunosti zanemariti“, referat **dr Mirjane Cukavac**, sekretara spoljnotrgovinske arbitraže pri Privrednoj komori Srbije do 2016, „Dejstvo arbitražnog sporazuma na treća lica“, referat **dr Jelene Vukadinović Marković** „Arbitrabilnost sporova s posebnim osvrtom na sporove iz kompanijskog prava“, referat **Vanje Serjević**, sudije Privrednog suda, i **Predraga Ćatića**, specijaliste za pravne poslove u Udruženju banaka, „Sudska i arbitražna praksa u bankarskim poslovima“, referat **Njegoslava Jovića**, višeg asistenta Pravnog fakulteta, „Arbitrabilnost u međunarodnim sporovima iz oblasti intelektualne svojine – uporednopravna analiza“, referat **prof. dr Dijane Marković Bajalović** „Pojam sporazuma u pravu konkurencije“, referat **dr Sanje Stojković Zlatanović**, naučnog saradnika, „Uticaj i značaj arbitraže u savremenom radnom pravu – teorijski koncept, perspektive i izazovi“ i referat **Marije Dragičević**, asistenta na Pravnom fakultetu, „Arbitražno rešavanje individualnih radnih sporova arbitražom – uporednopravni prikaz“.